

BOLALAR MUSIQA VA SAN'AT MAKTABLARIDA INSON MA'NAVİYATINING TARKIBIY QISMI BO'LGAN MUSIQIY DARSLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Tursunov Zohid Abduraimovich

Termiz davlat universiteti "Musiq ta'limi" kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada "Bolalar musiqa va san'at maktablarida inson ma'naviyatining tarkibiy qismi bo'lgan musiqiy darslar samaradorligini oshirish yo'llari" mavzusi asosida yetarlicha yoritib berishga harakat qilindi.

Kalit so'zlar: Musiqa, san'at, kuy-qo'shiq, dutor, doira, badiiy, tajriba, pedagogika, psixologiya, fizologiya, etika, estetika.

Аннотация. В данной статье предпринята попытка предоставить достаточно информации по теме «Пути повышения эффективности занятий музыкой, являющихся составляющей духовности человека в детских музыкальных и художественных школах».

Ключевые слова: Музыка, искусство, музыка, учеба, кружок, художественный опыт, педагогика, психология, физиология, этика, эстетика.

Annotation. In this article, an attempt was made to provide enough information on the topic of "Ways to improve the effectiveness of music lessons, which are a component of human spirituality in children's music and art schools."

Key words: Music, art, music, study, circle, artistic, experience, pedagogy, psychology, physiology, ethics, aesthetics.

Barchamizga ayonki, kuy-qo'shiqqa, san'atga muhabbat, musiqa madaniyati xalqimizda bolalikdan boshlab, oila sharoitida shakllanadi. Uyida dutor, doira yoki boshqa cholg'u asbobi bo'lmagan, musiqaning hayotbaxsh ta'sirini o'z hayotida sezmasdan yashaydigan odamni bizning yurtimizda topish qiyin, desak, mubolag'a bo'lmaydi. Eng muhimi, bugungi kunda musiqa san'ati novqiron avlodimizning yuksak ma'naviyat ruhida kamol topishida boshqa san'at turlariga qaraganda ko'proq va kuchliroq ta'sir ko'rsatmoqda"¹.

O'zbekiston Respublikasi prezidenti tomonidan 2020-yil 23-sentaybr №637-sonli O'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi qonuni asosida yangi tashkil etilayotgan o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi jahonning ko'plab ta'lim ekspertlarining e'tiborini o'ziga jalb qilmoqda. Ular Respublikada va uning tashqarisida shu sohada o'tkazilayotgan anjumanlar minbarida kasb-hunar ta'limini o'zbekcha modeliga ijobiy baho bermoqdalar. Ommaviy axborot vositalari va televideniya orqali uzoqni ko'ruvchi chet el mutaxassislarining chiqishlari ham fikrimizning isbotidir. Bir vaqtlar biz chet el tajribalarini o'zimizda sinab ko'rib o'zlashtirgan bo'lsak, hozirda esa, bizning tajribamiz chet elliklarga asqotganday ko'rinmoqda. Bu hol albatta, Kadrlar tayyorlash milliy dasturini o'z vaqtida va mukammal ishlanganidan darak beradi.

¹ O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti I.A.Karimovning "Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch" asaridan

Musiqa madaniy hayotimizda keng o'rin tutgan, inson shaxsiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadigan kasb turidir. Musiqa tarbiyasi, nafosat tarbiyasining asosiy va murakkab qirralaridan biri bo'lib, atrofdagi go'zal narsalarni to'g'ri idrok etishga va qadrlashga o'rgatadi. Milliy madaniyatimiz bobokaloni Abu-Nosir Al-Farobiy "Bu fan tanning sog'lig'i uchun foydalidir" degan edi. Bobomiz Shayx Sa'diy aytgan edi: "Musiqa odam ruxining yo'ldoshidir". Musiqa insonga tez ta'sir etuvchi emotsional hissiyotni aktiv rivojlantiruvchi vositadir. Inson musiqa bilan ona allasi orqali tanishib, umrbod musiqadan zavq topadi va madad oladi. Musiqa inson ruhiyatini ajralmas qismi bo'lib hisoblanadi. Musiqadan turli ozuqa olish uchun inson yuksak madaniyatli, sof qalb egasi, go'zallikni xis eta oladigan, o'z kasbiga, ona vataniga mehr qo'ygan bo'lishi kerak. Shu bois o'quvchilarda inson ma'naviyatining tarkibiy qismi bo'lgan musiqa madaniyatini tarbiyalash, musiqa tarbiyasining bosh maqsadi bo'lib turadi. Bu oliy maqsadni amalga oshirish uchun musiqa o'qituvchisining oldiga qo'yilgan vazifalari quyidagilardir:

1. O'quvchilarda musiqa san'atiga bo'lgan qiziqish va mehr-muhabbatni oshirish.
2. Musiqiy faoliyatlar jaroyonida badiiy ijodkorlik va his-tuyg'ularni rivojlantirish.
3. Asarlarning badiiy-g'oyaviy mazmuni vositasida o'quvchilarni axloqiy-estetik tarbiyalash.
4. Musiqa darslarida kasb-hunar va mehnatga nisbatan o'quvchilarda ishtiyoq uyg'otish kabi ishlarni amalga oshirish kerak.

Mazkur maqsad va vazifalarni amalga oshirish o'qituvchining professional va axloqiy qiyofasiga bog'liq. Har qanday san'atkor ham maktabda musiqa darslarini olib borolmaydi. Buning uchun, musiqa o'qituvchisi o'z kasbiga va bolalarga mehr qo'ygan yuksak madaniyatli keng dunyoqarashli ma'naviy yetuk, biror bir cholg'u asbobini mohirlik bilan ijro eta oladigan shaxs bo'lmog'i lozim. U pedagogika, psixologiya, bolalar fizologiyasi, etika va estetika nazariyasi, musiqa nazariyasining amaliy sohalaridan, musiqa o'qitish metodikasi fanlaridan chuqur bilimga ega bo'lmog'i kerak. Musiqa o'qituvchisi musiqa san'atining nazariy va amaliy sohalaridan yetarli darajada bilim, ko'nikma va tajribaga ega bo'lishi lozim.

Foydalaniulgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti I.A.Karimovning " Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch" asari.
2. Choriyev, B. (2021). UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA MUSIQA MADANIYATI DARSLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI KAMCHILIKLAR VA MUAMMOLAR.
3. URL: <https://scienceweb.uz/publication/2144>
4. Choriyev, B. (2022). ISSUES TO INCREASE THE EFFECTIVENESS OF MUSIC CULTURE CLASSES IN SECONDARY SCHOOLS. Journal of Integrated Education and Research, 1(1), 67-73.

5. XO Boboramazonovich, Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2022.
6. URL:https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=1BkDoSMAAAAJ&citation_for_view=1BkDoSMAAAAJ:Y0pCki6q_DkC